

Velikonoční tvoření

Šikovné
Ruce

Sylva
Šporková

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

*Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.*

Názvy produktů, firem apod. použité v knize mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků. Doporučení a pracovní postupy v této knize byly autorem ověřeny, přesto za ně nelze převzít odpovědnost. Autor ani nakladatelství neručí za jakékoliv věcné, osobní ani majetkové škody.

Velikonoční tvoření

Sylva Šporková

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7
obchod@grada.cz, www.grada.cz
tel.: +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400
jako svou 5804. publikaci

Odpovědná redaktorka Jana Minářová
Sazba a grafická úprava obálky Marcela Veličková
Texty: Sylva Šporková
Fotografie: Pavel Drozda, Sylva Šporková

Počet stran 64
První vydání, Praha 2015
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.
© Grada Publishing, a.s., 2015

ISBN 978-80-247-3477-4

OBSAH

ÚVOD	4		
MATERIÁL A TECHNIKY	6		
<i>Drátované kraslice</i>	8		
<i>Kraslice zdobené konturkami</i>	11	<i>Velikonoční stolování</i>	36
<i>„Popraskaná“ vajíčka</i>	12	<i>Velikonoční přání</i>	38
<i>Klasicky zdobené kraslice</i>	15	<i>Velikonoční rozeta</i>	42
<i>Kraslice mnoha druhů a barev</i>	17	<i>Jarní věnečky</i>	44
<i>Ozdoby z pedigu</i>	22	<i>Obaly na koledu</i>	46
<i>Patchworková vajíčka</i>	26	<i>Textilní dekorace</i>	48
<i>Jarní dekorace</i>	29	<i>Velikonoční zápich</i>	50
<i>Velikonoční zvířátka</i>	30	<i>Velikonoční závěs</i>	52
<i>Papírové košíčky</i>	34	<i>Jarní mládátka</i>	54
		<i>Barevní ptáčci</i>	56
		<i>Atypické dekorace</i>	58
		<i>Ptačí budka do okna</i>	60
		<i>Jarní váza</i>	61
		<i>Inspirace</i>	62

ÚVOD

Velikonoce jsou hlavním křesťanským svátkem, kdy se vzpomíná Ukřižování a Zmrtvýchvstání Ježíše Krista. Jsou ale také slaveny jako svátky přicházejícího jara spojené se starými lidovými tradicemi. Velikonoční tradice navazují na původně pohanský svátek jara, slavený v období jarní rovnodennosti, proto jsou jejich symboly nejen křesťanské, ale i jarní. V souvislosti s těmito svátky je třeba zmínit i židovský svátek Pesach, který se slaví na počest vysvobození Židů z egyptského zajetí. Jméno Velikonoc je odvozeno od Velké noci (noc, kdy vstal Ježíš Kristus z mrtvých).

Velikonoce nemají přesně stanovené pevné datum. Připadají vždy na neděli po prvním jarním úplňku (jaro začíná 21. března). Velikonoční

neděle může mít proto datum mezi 22. březnem a 25. dubnem. Každý den ve velikonočním – pašijovém (pašije – vyprávění o utrpení a smrti Ježíše Krista) týdnu má svůj název:

Květná neděle – postní neděle před Velikonoci. Název je odvozen od květů (mají připomínat palmové větve, jimiž lidé vítali Ježíše přijíždějícího do Jeruzaléma).

Škaredá středa – Bible uvádí, že Jidáš právě v tento den zradil Ježíše Krista. Podle tradice se mají vymetat komíny. A také se říká, že budete-li se mračit, pak se budete mračit každou středu po celý rok.

Zelený čtvrtek – na tento den připadá zatčení Ježíše Krista v Getsemanské zahradě. Také se naposledy před Velikonocemi rozezní zvony (říká se, že odlétají do Říma. Znovu zazní až na Bílou sobotu při zpěvu Gloria). Jejich zvuk je nahrazen řehtačkami a klapačkami. Mezi zvyky patří například brzké vstávání a omytí rosou (zabrání se nemocem), má se sníst něco zeleného a další. Také se pekly jidáše (pečivo z kynutého těsta), které se namazaly medem.

Velký pátek – den Ukřižování Ježíše Krista. Křesťané drží celý den přísný půst. Říká se, že na se v tento den otevírá země a vydává poklady. Otvírá se prý i hora Blaník a je možné spatřit blanické rytíře. Dle tradice se nemá prát prádlo či pracovat na poli a v sadu. Také se nemá nic půjčovat, prodávat a darovat.

Bílá sobota – končí půst, který trval 40 dní. Uklízí se, pečou mazance a velikonoční beránci, zdobí se vajíčka a pletou pomlázky.

Velikonoční neděle (Boží hod velikonoční) – den Zmrtvýchvstání Ježíše Krista. Je to nejvýznamnější křesťanský svátek v roce. V kostele se svěťí jídlo, které se pak podává u slavnostní tabule.

Velikonoční pondělí – tento den je spojen s koledováním, poléváním vodou a velikonočním zajíčkem.

Symbyly Velikonoc jsou také:

Beránek – tradičně pečený z pšicotového těsta zdobený bílkovou polevou. V křesťanství představuje beránek Ježíše Krista, neboť podle křesťanské víry On je beránek, obětovaný za spásu světa.

Vajíčko je symbol nového života, plodnosti a vzkříšení, neboť samo zárodek života obsahuje. Zvlášť u nás má zdobení velikonočních kraslic dlouhou tradici a existují desítky různých způsobů, jak je zdobit.

Kočky jsou kombinací symbolů křesťanských (symbolizují palmové ratolesti, kterými vítali obyvatelé Jeruzaléma přicházejícího Krista), ale také symbolem přicházejícího jara – jde o jedny z prvních jarních květů. Tradičním křesťanským zvykem je jejich svěcení na Květnou neděli.

Českou tradicí je **pomlázka a chození s ní na koledu**. Jejím původ je vysvětlován různě, například tak, že dívky mají být chlapani na Velikonoce vyšlehány, aby zůstaly celý rok zdravé a uchovaly si plodnost, a dívky jim za to děkují právě vajíčkem. Jiný výklad zní, že slovo pomlázka je odvozeno od pomlazení, tj. omlazení. Proto muži používají mladé proutí s největším podílem „životní síly“, kterou jakoby předávají vyšlehané osobě. Zvyky se mění kraj od kraje – někde mají ženy ve zvyku mužům oplácet dopolední vyšlehaní odpoledne poléváním studenou vodou.

Na koledu se dnes chodí hlavně na vesnicích a koledovat chodí často s chlapani i malé holčičky, které s radostí přeříkávají velikonoční koledy a nastavují nazdobené košíčky, aby dostali spíš nějakou sladkost než vajíčko.

Hezké tvoření vám přeje

Sylva Šporková

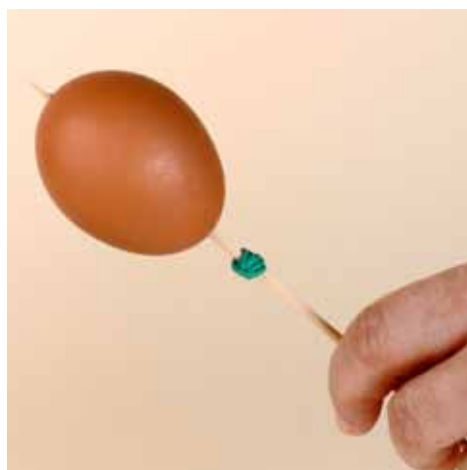
MATERIÁL A TECHNIKY

Co byste tedy před začátkem tvoření měli mít doma? Samozřejmě vajíčka! Nejvíce těch vyfouknutých, které můžete začít schraňovat už někdy od února, pokud budou bílá, je to ideální, ale ke slovu přijdou i ta běžná hnědá. Před Velikonoce se v obchodech objevují také vajíčka křepelčí. Na některé projekty je pak lepší mít vajíčka plastová a na jiné jsou zase zcela nutná vejce polystyrénová. Ty jsou k dostání v různých velikostech, pokud je třeba chcete oplétat pedigem, kupte si raději větší.

U většiny projektů se používají vajíčka barevná. Protože se ale vyfouknuté kraslice velice špatně barví v klasické vodní lázni jako ta vařená (vyplouvají na povrch), omalujte je raději štětcem. Ideální jsou akrylové barvy. Velice pěkně pak vypadají vajíčka obarvená tuší. Seženete ji v různých barvách.

Aby se vám kraslice dobře barvila, připravte si předem několik špejlí a na každou omotejte cca 10 cm od konce malou gumičku. Vejce navlékněte na špejli, můžete s ní pak dobře otáčet a díky gumičce zůstane pořád na svém místě.

Většina velikonočního tvoření je z papíru. Budete potřebovat kartón, jednobarevné čtvrtky i slabé papíry a také papíry s potiskem. Ideální jsou papíry scrapbookové, které se vyrábí ve stovkách různých designů a seženete je v prodejnách výtvarných potřeb, větší výběr mají specializované scrapbookové e-shopy. Ze scrapbookových potřeb pak určitě využijete děrovačky, hlavně ve tvaru květin, místo nůžek se vám bude lépe pracovat s řezačkou. A nezapomeňte ani na razítka a razítkovací barvy.

Velkým pomocníkem je vyřezávací a embosovací strojek Big Shot (případně jiný podobný). Pomocí mnoha různých šablon na něm vyřezáte téměř cokoliv, hlavně různé zdobení. A právě zdobení si také raději připravte předem – různé papírové a látkové kytičky, stužky, barevné knoflíčky, korálky, kamínky...

Další důležitou položkou jsou lepidla. Určitě se neobejdete bez lepidla tekutého. Na klasické lepení je nejlepší rychleschnoucí lepidlo na dřevo. Je ovšem zase málo tekuté, takže se nehodí na lepení ubrousků a papírů na decoupage. Tady použijte buď speciální lepidlo na ubrouskovou techniku, nebo trochu zředěné lepidlo Herkules. Lepení drobných dekorací a ozdob usnadní gelové lepící tečky. Jde opět o scrapbookovou pomůcku. Knoflíček či korálek přilípnete na gelovou kapku, odloupnete z podkladové folie a přitisknete na místo.

Na některé projekty budete potřebovat i speciální věci jako třeba „praskací“ laky a pasty, barvy na porcelán, gelové barvy a podobně.

S předstihem můžete začít schovávat ruličky od toaletního papíru, abyste jich měli dost pro tvoření velikonočních zvířátek a postavíček.

Dalším důležitým materiálem pro velikonoční tvoření je pedig, ze kterého se pletou ošatky, klíčky, oplétají se jím vajíčka a jednotlivé proutky mohou být součástí přírodních dekorací. Na ošatky je ideální pedig o síle 2,25 nebo 2,5 mm, na oplétání vajíček může být i slabší, u velikonočního tvoření by neměly chybět také pedigové pásy – šény. Vše se prodává jak přírodní, tak barevné, ale pedig si můžete obarvit i doma pomocí barev na látky. Postupujte podle návodu na obalu barvy, jen pozor – vodu přiveďte k bodu varu a pak odstavte, pedig by se neměl vařit.

A pokud se vám zalíbily kraslice drátované, pořídte si slabé drátky nejlépe o průměru 0,3 mm v několika barvách. Snadno se oplétá měděnými, jsou nejměkčí.

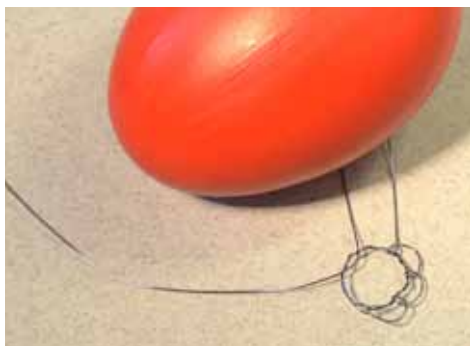
Drátované kraslice

Klasické, ale také poněkud pracné jsou drátované kraslice. Existují desítky složitých drátovaných vzorů, ale pokud začínáte, vystačíte si se základní smyčkou. I s tou pak můžete vytvořit na kraslici různé vzorky, stačí jen měnit velikost smyčky či jejich počet v jednom očku.

Potřeby:

- vyfouknutá vajíčka (barevná i bílá)
- různé barevné drátky o síle 0,3 mm
- malé kleště – štípací, případně i ploché

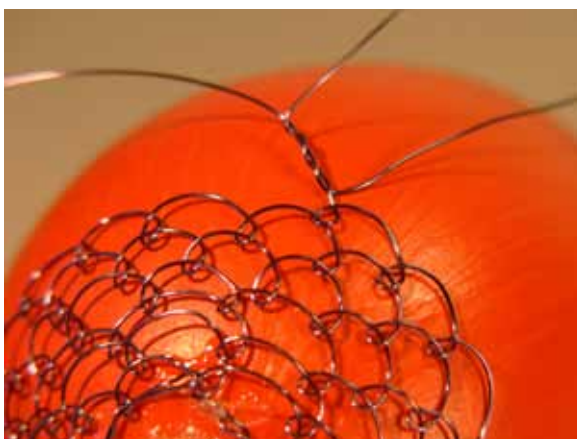
Postup:

1. Ustříhnete si cca 50–60 cm dlouhý drátek a smotejte si z něj kroužek o průměru cca 2–3 cm. Pak začněte kolem dokola vyplétat drobné smyčky – drátek protáhněte zespoda nahoru.

2. Když dokončíte první řadu, pokračujte další tak, že do každého oka zachytíte oko nové.
3. Když máte upletené dvě řady, připevněte drátěný začátek na vyfouknutou kraslici, pro začátečníky je dobré si jej přilepit, aby pletenina z vajíčka neklouzala.

4. Pokračujete dalšími řadami, počet oček spolu se šířkou vajíčka zvětšujete tak, že do jednoho oka zachytíte v další řadě dvě nová. Pokud drátek dojde, je třeba jej navázat: oba konce drátků smotejte navzájem kolem sebe minimálně 5×. Pozor – nesmíte omotávat jeden drátek kolem druhého, pak by spoj nedržel.

5. Pokud už se vám daří plést jednotlivá očka stejně velká, můžete se pustit do jednoduchého vzorku. V další řadě udělejte jednu větší smyčku přes 2–3 očka, aby byla dlouhá, a v další řadě pak naopak do této velké smyčky vypleťte několik menších oček.

6. Když je vajíčko celé odrátované, drátek zastříhnete a jeho konec vsuňte do otvoru po vyfukování.

TIP: Je možné kombinovat drátky s drobnými korálky – rokajlem. Buď můžete vložit korálek přímo v místě křížení smyčky, nebo několik drobných korálků navléknout na delší smyčku.

Potřeby:

- kraslice obarvené výraznými barvami
- aršíky s různými konturami
- špendlík

Kraslice zdobené konturkami

Velice jednoduché a přitom efektní je ozdobení kraslice samolepícími konturami. Prodávají se v aršících o rozměrech 10 × 20 cm. Nejčastěji se prodávají zlaté a stříbrné, ale je možné sehnat i barevné. Výhodou tohoto způsobu zdobení je také to, že využijete i zbytky, tedy části, které zůstaly na aršíku po sloupnutí obrázku a které by se jinak vyhodily.

Postup:

1. Kraslice nabarvte černou, tmavě zelenou nebo sytě červenou barvou. Obrys s velikonočním motivem sloupněte z archu a přilepte na vajíčko. Nejlépe to půjde pomocí špendlíku. Nevybírejte příliš velké motivy, ty se na oblém vajíčku deformují a dobře nepřilnou. Okolí motivu polepte malými kousky, které zbydou na aršíku.

TIP: Na některé kraslice ani nemusíte lepit celý obrázek, stačí poskládat drobnou mozaiku ze zbytků.

„Popraskaná“ vajíčka

Popraskaný starobyle vypadající povrch se vytváří krakelovacími laky. A věřte, že krakelováním se dají odekorirovat i velikonoční vajíčka. Existuje několik druhů krakelovacích laků a past, a každý z nich vytváří jinak vypadající efekt. Vyzkoušet si můžete všechny.

Potřeby:

- kraslice nebo polystyrénová vajíčka
- akrylové barvy
- spodní a vrchní krakelovací lak
- krakelovací pasty
- ubrousky s velikonočními motivy
- lepidlo na decoupage
- drobné razítko a razítkovací barvy
- hnědá olejová barva
- tekuté perly

Postup:

1. Polystyrénové vajíčko si pro lepší manipulaci nabodněte na špejli a natřete smetanovou akrylovou barvou. Než barva zaschne, vystříhejte si z ubrousků drobné velikonoční motivy.

2. Ubrouskové obrázky (jen třetí, potištěnou vrstvou) přilepte na vajíčko. Až lepidlo zaschne, natřete celé vajíčko vrchním krakelovacím lakem. Velikost prasklin záleží na tloušťce vrstvy laku – čím větší vrstva, tím větší praskliny. Nechte několik hodin zaschnout. Pozor – nesušte fénem, praskliny by se nevytvořily.

3. Nakonec do zaschlého laku vetřete malé množství hnědé olejové barvy a celé vajíčko pořádně oťřete a vyleštíte jemným hadříkem. Barva zůstane v jen prasklinách, které zdůrazní, ovšem slabě tmavý nádech vajíčka dotvoří efekt starého popraskaného porcelánu.

4. Vrchních krakelovacích laků existuje víc druhů, u každého je struktura prasklin jiná.

5. Krakelovací pastu je opět lepší nanášet na polystyrénové vajíčko. Pasta je neprůhledná, matná a také u ní platí, že čím větší vrstva, tím větší praskliny.

6. Na zaschlou popraskanou pastu naneste zlatou akrylovou barvou, kterou ihned papírovým ubrouskem setřete. Světlejší místa získáte, když barvu oťřete vlhkým ubrouskem. Barva zůstane v prasklinách a vajíčko má krásně lesklý zlatavý nádech.

7. Nakonec vajíčko orazítkujte drobným razítkem růžovou, modrou a černou barvou.

8. Pro použití spodního krakelovacího laku jsou nejvhodnější hnědá vajíčka – jejich tmavým povrchem si ušetříte jednu vrstvu barvení. Hnědé vajíčko potřete krakelovacím lakem, tahy štětcem vedte vždy jedním směrem. Když lak zaschne (opět nesušte fénem), přetřete vajíčko světlou barvou – bílou, světle modrou, smetanovou apod. Natřete měkkým širším štětcem dlouhými tahy a vyhněte se již natřeným místům, tam by se již krakely nevytvořily.

9. Když je barva suchá, přilepte na vajíčko motiv z ubrousku. Při vhodně zvolených barvách může vajíčko vypadat jako staré dřevěné.

TIP: Krakelovaná vajíčka můžete navléknout na prut pedigu, který tvoří vršek ozdobné velikonoční ošatky.

Potřeby:

- vyfouknutá vajíčka
- malá modelářská hobby vrtačka
- rozpuštěný vosk
- špendlík zabudnutý do špejle, kterým budete kreslit voskový dekor

Klasicky zdobené kraslice

Určitě jste už někdy obdivovali tzv. madeirové kraslice – bílá vajíčka, která jsou provrtaná a dozdobena bílým voskem (název je odvozen od madeirové krajky). Postup není tak složitý, jak by se mohlo na první pohled zdát.

1. Na vyfouknuté vajíčko si nejdřív naznačte místa, kde mají být otvory. Pak uchopte kraslici do celé dlaně – tak omezíte možnost prasknutí, vrtačku přiložte kolmo ke skořápce a začněte vrtat – otvor je hotový během několika vteřin (záleží na síle skořápky). Otvor můžete zvětšit krouživým pohybem vrtačky.

2. Když jsou všechny otvory hotové, ponořte kraslici na chvíli do zředěného roztoku Sava-perex, který rozpustí zbytky vnitřní blány, které nevypadají na vajíčku pěkně.

3. Pak si rozpustíte vosk, stačí bílá vosková pastelka. Dobře poslouží kalíšek od čajové svíčky, který postavíte na keramickou aromalampu s hořící svíčkou.

Do vosku namáčejte špendlík a krátkými rychlými tahy kreslete malé čárky a tečky, které vytvářejí okrasný motiv na kraslici (později se můžete pustit i do složitějších vzorů).

4. Ale vrtat a zdobit voskem nemusíte jen bílá vajíčka, na hnědých vejcích je hezká kombinace bílého a tmavě hnědého vosku. A i když se vám může zdát, že černá barva se na kraslice nehodí, bílý vosk z nich vytvoří efektní artefakt.

Kraslice mnoha druhů a barev

Jak si ozdobit vyfouknuté (v případě malých dětí i plastové) vajíčko? Způsobů existují desítky, řadu z nich jste našli už na předchozích stránkách. Na následujících najdete spíše moderní (a také jednodušší) způsoby zdobení.

1. I kraslice můžete zdobit technikou decoupage (ubrouskovou technikou). Kromě ubrousků s velikonočním motivem lze použít jakýkoliv jemnější papír, např. rýžový, papíry na decopatch apod.
2. Vybraný papír si natrhejte na malé nepravidelné kousky o maximální velikosti 2×2 cm. Pomocí tekutého lepidla na decoupage a jemného štětce polepujte vajíčko kousky papíry i přes sebe, dokud nebude výsledek vypadat přesně podle vašich představ.

3. Zajímavě vypadají černě orazítkovaná vajíčka – jenže ploché razítko se na oblé vejce špatně otiskuje. Proto je lepší si nejdřív orazítkovat průsvitný pauzovací papír. Pozor – je třeba použít vodě odolnou razítkovací barvu.

4. Orazítkovaný pauzovací papír opět natrhejte na malé kousky a ty přilepte různě přes sebe na kraslici.

5. Až lepidlo zaschne, můžete celé vajíčko ještě přelakovat lesklým lakem.

6. Vajíčko (větší polystyrenové) pokryjte bílou strukturovací pastou. Do ještě mokré pasty vytvořte nejlépe prstem zajímavé struktury a nechte důkladně zaschnout.

7. Zaschlé vajíčko potupujte houbičkou namočenou nejprve v hnědé a pak v černé razítkovací barvě. Nakonec na ně udělejte tečky pomocí tzv. tekutých perel (Perlen pen). Jde o hustou barvu s perleťovým vzhledem, která se vyrábí v různých odstínech a po zaschnutí vytváří dojem půlkulaté perličky.

8. Vajíčko můžete hustě omotat obyčejným provázkem. Natřete vždy kousek vajíčka tekutým lepidlem a obtáčejte provázkem tak, aby nebyl povrch kraslice vůbec vidět.

9. Když lepidlo zaschne, ozdobte vajíčko kouskem krajky, malou papírovou kytičkou, provázkem nebo stužkou.

10. Velice jednoduchá jsou twistartová vajíčka. Twistartový provázek je dlouhý batikovaný smotaný pruh papíru a je možné jej sehnat v různých barvách i šířkách.

11. Vyberte dvě kontrastní barvy, provázek rozložte a vajíčko zabalte nejdřív do oranžového a pak do zeleného papíru. Nad vajíčkem kousek provázku zase smotejte, svažte tak, aby vejce nevypadlo, a z konce provázku vytvořte tvar lístečku.

12. Pokud máte malé barevné knoflíčky, polepte jimi vajíčko. Je lepší použít plastové, skutečné vajíčko často při lepení popraská. Knoflíčky se nejlépe lepí malými gelovými lepicími tečkami, které jsou na pásce.

13. Kytíčkována vajíčka zvládnou i ty nejmenší děti. Pomocí raznic s květinovým motivem si z barevných papírů vytvoříte drobné kytičky různých tvarů, a ty pak přilepte na kraslici.

14. Pokud se vám nějaké vajíčko při vyfukování rozbije, nevyhazujte ho. Skořápky rozbijte na malé kousky a ty pak tekutým lepidlem nalepte na jednobarevné vajíčko – vznikne mozaiková kraslice.

15. Umíte-li kreslit, můžete si kraslice ozdobit „smajlíky“. Použijte výrazné fixy – například lihové nebo embosovací fixy.

17. Ještě zajímavěji než fixy vypadá kraslice pokreslená lakovými popisovači, ty mají většinou širší hrot, ale hlavně je čára či tečka mírně plastická.

16. A stejnými fixy můžete obyčejnou bílou kraslici popsat – buď konkrétním jménem, nebo jen přáním hezkých či veselých Velikonoc.

